

Badania socjometryczne w przedszkolu

Opracowała: Jagna Niepokólczycka-Gac, pedagog, socjoterapeuta, wieloletni kurator społecznego sądu rodzinnego i dla nieletnich

Człowiek jest istotą społeczną od chwili narodzin. Zasad współżycia, rozwiązywania konfliktów, reagowania na sytuacje trudne uczy się głównie na podstawie swoich interakcji z otoczeniem. W wieku przedszkolnym zaczyna przyjmować różne role, trwale się w nich osadzając i odgrywając je w każdej następnej grupie społecznej, do której wchodzi. Dlatego też tak ważne jest, aby dziecko poprawnie kształtowało swoje postawy i relacje w grupie społecznej już od momentu pierwszych międzyludzkich interakcji. Aby mieć wgląd w te relacje, można posłużyć się badaniami, które oceniają zasadność wprowadzenia ewentualnych zmian.

Grupa przedszkolna

Umiejętności społeczne są jednymi z najważniejszych, jakie musi nabyć dziecko podczas wzrastania, aby w przyszłości prawidłowo funkcjonować w codziennym życiu, zarówno rodzinnym, jak i zawodowym. Podstawowym warunkiem ich kształtowania jest możliwość codziennego funkcjonowania w grupie rówieśników. Dlatego też tak ważne jest dla dziecka oraz jego rozwoju regularne uczęszczanie do przedszkola. Zapewnia ono zarówno swobodne nabywanie umiejętności, koniecznych do późniejszego aktywnego współuczestnictwa w społeczności, jak i korygowanie nieporządných zachowań. Grupa rówieśników spełnia wobec dziecka dwie podstawowe funkcje: integruje je z jej członkami oraz kształtuje i pozwala nabyć konieczne do tego umiejętności, a także umożliwia dzieciom przeżywanie różnych sytuacji, które pojawiają się w efekcie funkcjonowania grupy oraz pokazuje, w jaki sposób na nie reagować. Interakcja ta uwarunkowana jest zarówno zewnętrznymi bodźcami napływającymi do dziecka od członków zespołu, jak i czynnikami wewnętrznymi tkwiącymi w dziecku, o podłożu biologicznym. Proces ten pozwala na nabycie wiedzy o sposobie funkcjonowania grupy społecznej i relacji w niej panujących. Uczy dziecko przestrzegania norm i wartości, które nią rządzą, wyznaczają jej cele i określają granice. Grupa rówieśnicza ma również wpływ na kształtowanie się poczucia własnej wartości oraz trwałe osadzenie w pełnionej funkcji.

Grupa przedszkolna to duża grupa społeczna. Można w niej zaobserwować strukturę formalną, na czele której nauczyciel odgrywa rolę lidera, oraz pojawiające się i rozwijające w jej obszarze struktury nieformalne. Wewnętrzna struktura kształtuje się stopniowo w procesie

grupowym, ponieważ powiązania pomiędzy dziećmi, ich pozycja grupowa i role poszczególnych jej członków rozwijają się w ciągu dłuższego okresu. Obserwowany proces grupowy przebiega zgodnie z fazami jej rozwoju:

I. Faza wstępnej integracji.

Podczas tej fazy dzieci zapoznają się ze sobą. Role grupowe i normy obowiązujące w zespole nie są jeszcze określone. Każdy z członków nowo powstającej grupy obserwuje pozostałych kolegów i koleżanki oraz stara się zaprezentować siebie, zazwyczaj w jak najlepszym świetle. Im młodsza grupa dzieci, tym bardziej zakłócony przebieg tej fazy rozwoju. Zakłóca go przede wszystkim stres separacyjny, który rodzi trudne emocje, utrudniające dziecku swobodne funkcjonowanie.

II. Faza konfliktu.

Dzieci stopniowo oswiają się z sytuacją, w której się znalazły. Wchodząc do grupy przedszkolnej, przeważnie stanowią zbiór jednostek, który dotychczas, poza dziećmi wychowanymi w żłobku, nie funkcjonował na zasadach zespołu. Każde z nich jest indywidualnością i w nowej grupie chce realizować swoje cele. Ich sprzeczność powoduje konflikt. Faza ta ma strategiczne znaczenie w kształtowaniu się ról grupowych oraz obowiązujących w zespole dzieci norm. Jest kluczowa dla dalszego funkcjonowania grupy. Wypracowane zasady i relacje pozwalają na osiągnięcie celu grupowego, jakim są wspólne przebywanie, zabawa i nauka podczas pobytu dzieci w przedszkolu.

III. Faza konstruktywnej integracji.

Podczas niej dzieci są już ze sobą i swoim otoczeniem obeznane. Przeważnie stres separacyjny nie dezintegruje już ich zachowania, a przyjęte normy pozwalają na codzienne funkcjonowanie w zespole. Jednocześnie każde dziecko przyjmuje stałą pozycję i trwałą rolę grupową.

IV. Faza rozwiązania grupy.

Następuje w momencie przejścia dzieci do klasy I szkoły podstawowej i wiąże się z opuszczeniem przez nie przedszkola. Mocna integracja może spowodować, że część dzieci będzie kontynuowała istnienie grup nieformalnych, zawiązanych w przedszkolu, na dalszym etapie kształcenia, a przyjęty system wartości, norm oraz pełnione funkcje grupowe będą obowiązywały w następnych grupach formalnych, do których dzieci te trafią.

Pozycja w grupie

**Aby czytać dalej, potrzebujesz pełnego dostępu.
Przeglądaj wszystkie materiały w ramach abonamentu lub prenumeraty.**

Korzyści:

- nielimitowany dostęp do treści,
- aktualizacje materiałów w niezbędnikach, nawet do 2 razy w tygodniu,
- e-czasopisma w nowej, wygodnej formie,
- dodatkowe materiały i wzory dokumentów do pobrania,
- dostęp do porad cenionych ekspertów i praktyków,
- zniżki na kolejne produkty, szkolenia i webinary

i znacznie więcej...

**Zamów na: www.oficynamm.pl
lub skontaktuj się z nami: 800 702 902, bok@oficynamm.pl**